

สำหรับเผยแพร่ทันที

ประเทศไทย: ยกเว้นการดำเนินคดีทางอาญากับผู้ลี้ภัยที่แสวงหาความคุ้มครอง

หลายองค์การสิทธิส่งจดหมายร่วมถึงนายกรัฐมนตรี

(กรุงเทพฯ 13 ธันวาคม 2566) รัฐบาลไทยควรยกเว้นการจับกุม ควบคุมตัว และดำเนินคดีบุคคลที่แสวงหาความคุ้มครองตามกลไกคัดกรองระดับชาติ (NSM) พอร์ตีฟายไรต์และฮิวแมนไรท์วอตช์กล่าวในวันนี้

ในวันที่ 12 ธันวาคม 2566 ก่อนการประชุมเวทีผู้ลี้ภัยโลก แปรดองค์กรซึ่งทำงานกับผู้ลี้ภัยในประเทศไทย ส่งจดหมายเปิดผนึกเพื่อผลักดันให้นายกรัฐมนตรีเศรษฐา ทวีสิน งดเว้นการดำเนินคดีกับผู้เข้ารับการคัดกรองโดยใช้อำนาจตามมาตรา 17 ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ทั้งนี้ กลไกคัดกรองระดับชาติเป็นกลไกที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อจำแนกและให้ความคุ้มครองกับผู้ลี้ภัยในประเทศไทย

“จากสถานการณ์ด้านกฎหมายในปัจจุบัน ผู้ลี้ภัยที่ติดต่อกับทางการไทยเพื่อขอรับการคุ้มครอง ต้องเสี่ยงจะถูกจับกุมและควบคุมตัวโดยพลการ และอาจถูกดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง” แพททริก พงศธร ผู้เชี่ยวชาญด้านการรณรงค์อาวุโส พอร์ตีฟายไรต์กล่าว *“นี่ถือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ลี้ภัย และยังเป็นความเสี่ยงต่อสุขภาพของรัฐบาลไทยที่มีน้อยอยู่แล้ว ก่อนการประชุมเวทีผู้ลี้ภัยโลกจะเริ่มขึ้น เราคาดหวังว่ารัฐบาลไทยจะสามารถแก้ไขสถานการณ์นี้ และส่งสัญญาณถึงพันธกิจของประเทศไทยที่มีต่อการคุ้มครองผู้ลี้ภัยให้ได้”*

มาตรา 17 ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองระบุว่า *“ในกรณีพิเศษเฉพาะเรื่อง รัฐมนตรี [มหาดไทย] โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีจะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใดหรือจำพวกใดเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรภายใต้เงื่อนไขใด ๆ หรือจะยกเว้นไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีใด ๆ ก็ได้”* หากไม่มีการงดเว้นดังกล่าว ผู้ลี้ภัยในประเทศไทยอาจได้รับโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ซึ่งห้ามการเดินทางเข้าสู่หรือพำนักอาศัยในประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต

“ประเทศไทยควรเคารพหลักการตามกฎหมายผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศที่กำหนดว่า ผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่ลี้ภัยไม่ควรถูกลงโทษจากการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย หรือการอาศัยอยู่ในประเทศระหว่างการแสวงหาความคุ้มครอง” บิล เฟรลิก ผู้อำนวยการฝ่ายสิทธิผู้ลี้ภัยและผู้เข้าเมือง ฮิวแมนไรท์วอตช์กล่าว *“เรากำลังเสนอทางออกขั้นพื้นฐานที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองของประเทศไทยรวมทั้งระเบียบกลไกคัดกรองฯ เพื่อขยายความคุ้มครองให้กับผู้ที่ต้องการความคุ้มครอง”*

กลไกคัดกรองระดับชาติจัดทำขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2562 เพื่อให้สถานะของ *“ผู้ได้รับการคุ้มครอง”* กับพลเมืองต่างชาติในประเทศไทย ซึ่ง *“ไม่สามารถหรือไม่สมัครใจที่จะเดินทางกลับไปยังประเทศอันเป็นภูมิลำเนาของตน เนื่องจากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะได้รับอันตรายจากการถูกประหัตประหารตามที่คณะกรรมการคัดกรองกำหนด”*

ในวันที่ 27 มีนาคม 2566 รัฐบาลได้ประกาศใช้ระเบียบกำหนดวิธีการและคุณสมบัติในการพิจารณาคัดกรองคำขอเป็นผู้ได้รับการคุ้มครองตามกลไกคัดกรองระดับชาติ ตามระเบียบดังกล่าว กลไกคัดกรองฯ พร้อมจะรองรับผู้เข้ารับการคัดกรองในวันที่ 22 กันยายน 2566 เป็นต้นไป

ก่อนหน้านี้ในเดือนธันวาคม 2565 พอร์ตีฟายไรต์ได้เคย**แสดงความกังวล**ต่อระเบียบสนับสนุนกลไกคัดกรองระดับชาติ ซึ่งกีดกันบุคคลบางประเภทโดยไม่จำเป็นและโดยพลการ ทำให้ไม่ได้รับความคุ้มครองในประเทศไทย เช่นแรงงานข้ามชาติจากประเทศเมียนมา กัมพูชา และลาว

แม้ว่าระเบียบนี้จะกำหนดให้ชะลอการส่งกลับบุคคลที่ขอรับสถานะของผู้ได้รับการคุ้มครอง แต่ก็ไม่ได้ปกป้องบุคคลเหล่านั้นจากการจับกุม ควบคุมตัว และดำเนินคดี เนื่องจากสถานะของการเข้าเมืองของตน นอกจากนี้ สถานะทางกฎหมายที่ด้อยกว่าของระเบียบว่าด้วยกลไกคัดกรองฯ เมื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ทำให้ผู้ลี้ภัยส่วนใหญ่ที่ขอรับการคุ้มครองตามกลไกคัดกรองระดับชาติในประเทศไทย อาจถูกจับกุม ควบคุมตัว และดำเนินคดีได้

การประชุมเวทีผู้ลี้ภัยโลกซึ่งจัดขึ้นทุกสี่ปี จะมีขึ้นระหว่างวันที่ 13-15 ธันวาคม ที่กรุงเจนีวา เป็นเวทีเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตาม **ข้อตกลงโลกว่าด้วยเรื่องผู้ลี้ภัย** ซึ่งมีวัตถุประสงค์สี่ข้อ ได้แก่ การลดแรงกดดันต่อประเทศที่ต้องรองรับผู้ลี้ภัย การส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้ลี้ภัย การส่งเสริมสภาพความเป็นอยู่ในประเทศอันเป็นภูมิสำเนาของผู้ลี้ภัย และการเพิ่มการเข้าถึง “ทางออกในประเทศที่สาม” รวมทั้งการได้รับสิทธิการพำนักอาศัยในประเทศอื่น การประชุมเวทีผู้ลี้ภัยโลกครั้งล่าสุดเกิดขึ้นเมื่อปี 2562 ซึ่งประเทศไทยได้ให้ **คำมั่น** หลายประการที่จะแก้ไขปัญหาการคุ้มครองผู้ลี้ภัยและภาวะไร้รัฐ

ในจดหมายเปิดผนึกที่เผยแพร่เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม ทั้งแปดองค์กรซึ่งทำงานกับผู้ลี้ภัยในประเทศไทยระบุว่า การดำเนินงานเพื่อยกเว้นผู้ลี้ภัยจากการจับกุม ควบคุมตัว และดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง จะเป็นการ **“ส่งสัญญาณถึงพันธมิตรของประเทศไทยที่มีต่อกรอบความร่วมมือตามข้อตกลงโลกว่าด้วยเรื่องผู้ลี้ภัย”**

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ:

แพททริค พงศธร ผู้เชี่ยวชาญด้านการรณรงค์อาวุโส พอร์ตตีฟายไรต์

ภาษา: อังกฤษ, ไทย

โทร: +66 94 696 8477 (Signal)

อีเมล: Patrick.Phongsathorn@FortifyRights.org

ทวิตเตอร์: [@Patrick_Phongsa](https://twitter.com/Patrick_Phongsa), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)

บิล เฟรลิก ผู้อำนวยการฝ่ายสิทธิผู้ลี้ภัยและผู้เข้าเมือง ฮิวแมนไรท์วอช

ภาษา: อังกฤษ

โทร: +1 240 593 1747

อีเมล: FrelicB@hrw.org

ทวิตเตอร์: [@BillFrelick](https://twitter.com/BillFrelick), [@HRW](https://twitter.com/HRW)